

v práci funkcionářů společenských organizací a sborů pro občanské záležitosti, včetně emotivních podnětů pro utváření vědeckého světového názoru.

Spolupráci vědeckého ateismu s dalšími disciplínami, zejména politickou ekonomikou, ekologií, vědou o státu a právu, se zabýval dr. ing. F. Kutta, DrSc. Upozornil na nedostatky ve vědeckoateistické propagandě a zdůraznil potřebu i v této oblasti urychlit přechod od vědeckého výzkumu ke společenské praxi.

Prof. dr. V. Ráb, CSc. se zabýval součinností vědeckého ateismu s ostatními vědními obory, zejména s historií. Dále se věnoval problematice vztahu religiozity a migrace a otázkám světonázorové výchovy mládeže v rodinách.

Dr. R. Steindl, CSc. zdůraznil význam pozitivního rozpracování etické problematiky. Připomněl potřebu sociologického rozboru péče socialistického státu v oblasti občanských obřadů a nutnost zkvalitnění propagandy ve sdělovacích prostředcích.

Doc. dr. M. Huláková, DrSc. se zabývala otázkami mezioborové syntézy jako výsledku teoretického zkoumání, která se stává východiskem pro praktická řešení problémů. Připomněla, že utváření světového názoru probíhá v těsné vazbě s hledáním smyslu života. Ocenila tu část předložených materiálů, zdůrazňující potřebu prohloubení metodologických otázek sociologického výzkumu religiozity a ateismu.

Přechodu poznatků z oblasti teoretického výzkumu do výchovy a propagandy se věnoval prof. dr. M. Zigo, CSc. Vyslovil se rovněž pro výzkum sborů pro občanské záležitosti a zabýval se otázkami uplatnění absolventů vysokoškolského studia oboru vědecký ateismus.

Na sepětí náboženské ideologie s ideologií a politikou současného amerického imperialismu jako na příklad splynutí náboženské apologetiky s apologetikou světskou poukázal doc. dr. M. Maršík, CSc. Zdůraznil rovněž potřebu teoretického zkoumání problémů konce života z hlediska společenských věd.

Člen korespondent ČSAV M. Matouš se zabýval dvěma funkcemi náboženství — světonázorovou a politicko-ideologickou. V naší propagandě je třeba více počítat s tím, že klerikalismus využívá primitivní, tradiční formy působení, a proto je nutné ještě zvýraznit boj proti politicko-ideologické funkci a ukázat skutečnou podstatu a povahu náboženských svobod v kapitalistických zemích.

Na závěr diskuse, která ocenila úroveň předložených materiálů, konstatovala vzešlá oboru a současně upozornila na řadu dosud nedostatečně analyzovaných jevů, vystoupili ss. Hodovský a Halečka. Zodpověděli dotazy z diskuse a vyjádřili některé náměty pro vědeckou práci v příštím období.

Ideovou diskusi uzavřel předseda kolegia člen korespondent Ladislav Hrzal a vědecké kolegium filozofie a sociologie ČSAV přijalo usnesení, které mimo jiné ukládá předat podkladové analytické materiály příslušným stranickým a státním orgánům, věnovat větší pozornost ateistické problematice ve Filozofickém a Sociologickém časopisu a konzultovat možnosti a realizovat opatření k prohloubení jednotného řízení a koordinace v oboru vědecký ateismus.

Miroslav Foret

Seminář k problematice koordinace sociálního rozvoje mezi ústředně řízeným průmyslem a orgány státní správy

Seminář s tímto programovým zaměřením, který se konal ve dnech 10. a 11. 4. 1984 v Ostravě, se uskutečnil na základě spolupráce sekce sociologie práce, průmyslu a podniku Československé sociologické společnosti, ostravské pobočky Československé sociologické společnosti a závodní pobočky ČSVTS Výzkumného ústavu palivoenergetického komplexu v Ostravě. Jeho posláním bylo shrnutí doposud získaných poznatků a zkušeností týkajících se současného stavu a perspektivních možností účinnějšího propojení plánovitého řízení sociálního rozvoje odvětvově řízených organizací se sociálním rozvojem měst a územních celků. Tomuto zaměření semináře odpovídalo jak složení jeho účastníků, tak tematické zaměření připravených referátů a příspěvků, které zahrnovaly vedle teoretických a metodologických přístupů k dané problematice i přístupy empirické a aplikační.

V úvodním slově Jaroslava Rosy, náměstka ředitele Výzkumného ústavu palivoenergetického komplexu, Praha, byl zdůrazněn význam řešení této problematiky v souvislosti s procesy intenzifikace ekonomického rozvoje a se zdokonalováním mechanismu jeho plánovitého řízení. V průběhu prvního dne jednání byly předneseny referáty týkající se zejména odvětvových přístupů k dané problematice.

Referát M. Illnera (Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha) byl zaměřen na teoretickou analýzu pojmu *vztah podnik a okolí* a na specifikaci možností jednotlivých společenskovedních disciplín (sociologie podniku, sociologie organizace, socio-

logie města, sociální ekologie, teorie sociálního plánování, teorie životního způsobu a dalších) při jeho zkoumání. Podal přehled o výsledcích výzkumů týkajících se dané problematiky u nás i v ostatních socialistických zemích a o otázkách souvisejících s řešením integrace sociálních systémů podniků v územním společenství a o způsobech transformace celospolečenských zájmů do podnikové sféry.

Referát I. Tomeše (Technicko-ekonomický výzkumný ústav hutního průmyslu, Praha) *Sociální rozvoj podniku v sociálním kontextu území* se zabýval pojetím sociální politiky KSČ a socialistického státu, vymezením jejich základních funkcí a nástrojů, jimiž stát usměrňuje podnikovou sociální politiku. Obsahem podnikové sociální politiky je jednak participace podniků na státní sociální politice, jednak autonomní koncepce, která má ve všech svých aspektech těsné vazby na území. Výchozím parametrem pro plánovité řízení podnikové sociální politiky je vyjasnění toho, v kterých oblastech má docházet ke vzájemné spolupráci a koordinaci a které oblasti má územní sféra rozvíjet pro potřeby podniků, resp. naopak.

P. Zářecký (Ústav státní správy ČSAV, Praha) upozornil ve svém příspěvku na některé problémy spojené s *praktickou aplikací novely Zákona o národních výborech*, zejména pokud jde o sdružování finančních prostředků za účelem realizace sociálních investic a opatření. Sdružování prostředků má klesající tendenci, na úrovni národních výborů se projevuje rozpor mezi danými pravomocemi a možnostmi jejich praktického využití.

B. Jungman (Československý výzkumný ústav sociálního rozvoje a práce, Praha) ve svém vystoupení zhodnotil poznávací i metodologický přínos vyplývající ze shrnutí zkušeností získaných v průběhu experimentálního ověřování plánů sociálního rozvoje územních celků a měst. Tyto zkušenosti prokázaly, že v dosavadní soustavě oblastního a územního plánování nejsou sociálně plánovací činnosti v dostatečné míře zastoupeny. Vývojové tendence směřující k integrované koncipovanému územnímu plánování vyžadují mimo jiné včlenění sociálních analýz do územně projektové dokumentace.

J. Premusová a J. Salivarová z Výzkumného ústavu palivoenergetického komplexu, pobočka Ostrava, informovaly ve svých příspěvcích o *metodologických a empirických poznatcích získaných na základě výzkumu spolupráce mezi podniky rezortu paliv a energetiky a národními výbory v podmínkách severočeské průmyslové aglomerace*. Metodologické vyústění uvedeného výzkumu spočívá ve vypracování metodiky určování rozpětí sociální funkce podniku na základě absorpční schopnosti území, v němž je podnik situován, a v konstrukci tří možných typů účasti podniků na reprodukci místních zdrojů. Nejzávažnější poznatky z empirického šetření vztahů mezi podniky SHD a národními výbory ústecko-chomutovské aglomerace se týkají důsledků, které má dlouholetá dominance podniků jednoho rezortu na reprodukci územně vázaných zdrojů.

J. Maráček z Výzkumného ústavu hutnictví železa, Dobrá, ve svém referátu *Plány kádrového, personálního a sociálního rozvoje podniků VHJ HŽ v 8. pětiletce v kontextu se sociálně ekonomickým rozvojem území* hovořil o začlenění otázek rozsahu spolupráce hutních podniků s národními výbory a přesahů sociálně politických činností podniků do území do metodiky vstupních sociálních analýz i metodiky sestavování plánu kádrového, personálního a sociálního rozvoje pro 8. pětiletku. V současné době je ústavem zpracovávána metodika sociální analýzy zjišťující stávající podíl podniků na sociálním rozvoji území.

O *metodice a konkrétních výsledcích sociologického výzkumu obyvatel obsahově zaměřeném na zkoumání vztahu podnik – komunita* a dosavadních zkušenostech s možnostmi využívání získaných výstupů řídicími orgány podniků i národních výborů informovala Z. Kaňáková, rovněž z Výzkumného ústavu hutnictví železa, Dobrá.

E. Mleziva (Výzkumný ústav dopravní, Praha) se ve svém příspěvku zaměřil na *charakteristiku dopravních souvislostí rozvoje územních celků* a hodnocení dvou základních druhů osobní dopravy (veřejné a soukromé) z hlediska řady parametrů jejich výhod a nevýhod.

V obsáhlé diskusi, která navázala na referáty a příspěvky přednesené v průběhu prvního dne semináře zaujala zejména vystoupení Z. Chocholy (Federální ministerstvo práce a sociálních věcí, ČSSR), který hovořil o *zkušenostech z územně odvětvové koordinace plánování sociálního rozvoje v 7. pětiletce a připravovaných změnách v metodice oblastního plánování pro období 8. pětiletky* a H. Plandorové (Federální ministerstvo financí ČSSR), která se zaměřila především na hodnocení vývojových tendencí v oblasti financování podnikové společenské spotřeby, které jsou zatím charakteristické značnou mírou diferenciací u podniků různých rezortů a malou mírou koordinovanosti.

Během druhého dne byly předneseny referáty a příspěvky vztahující se k hodnocení cest a možností koordinace obou forem plánovitého řízení sociálního rozvoje z hlediska orgánů státní správy.

O. Vidláková z Ústavu státní správy hovořila o možnostech, které poskytuje novela Zákona o národních výborech v řešení otázek péče o životní prostředí v územních celcích. V. Mezřícký (Ústav státu a práva ČSAV, Praha) se zabýval otázkami integrace společenské reprodukce na bázi územního společenství (územně výrobního komplexu) a působení makrospolečenských faktorů na formy a metody řízení rozvoje územních celků. R. Pomahač, rovněž z Ústavu státu a práva při ČSAV, se zaměřil především na vytváření institucionálních a organizačních předpokladů pro zajišťování územně odvětvové koordinace obou základních směrů plánovitého řízení sociálního rozvoje. J. Kovář (Výzkumný ústav rozvoje oblastí a měst, Ostrava) hovořil k problematice finančních vztahů a vazeb mezi podniky a orgány státní správy v místech a jejich vývojových tendencích směřujících k posílení úlohy národních výborů. Sdělení o možnostech využití znalostí sociálního potenciálu území pro koordinaci sociálního rozvoje a matematicko – statistických metodách použitelných pro jeho vyjádření přednesl F. Holman (Dům techniky ČSVTS, Pardubice). P. Víšek (Federální ministerstvo práce a sociálních věcí ČSSR) se zaměřil na problematiku perspektivního vybudování orgánů sociální péče po linii národních výborů a na formy účasti podniků na sociální politice státu, zejména v oblasti péče o staré občany – bývalé pracovníky.

V závěrečném hodnocení, které přednesl M. Tomšík, bylo konstatováno, že seminář byl plně využit pro konfrontaci názorů a stanovisek pracovníků teoretické fronty i řídicích orgánů, kteří se otázkami koordinace odvětvové a územně řízeného sociálního rozvoje zabývají. V přednesených referátech, příspěvcích i v průběhu diskuse byla mimo jiné plně zdůvodněna objektivní nutnost územně odvětvové koordinace, formulována její cílová funkce a její obsahové zaměření, které musí vycházet z rozpracování programových cílů sociální politiky KSČ a socialistického státu na dané konkrétní období společensko – ekonomického rozvoje. Perspektivně je třeba se zaměřit především na zdokonalování a zajišťování vyšší účinnosti využívání nástrojů a prostředků řízení územně odvětvové koordinace, ať již se jedná o právní normy a předpisy, které ji regulují, o zásady rozdělování a sdružování finančních zdrojů nebo o celý soubor plánovacích, organizačních i kontrolních prostředků jejího řízení.

*Jana Premusová
Miloslav Tomšík*